Povodom
obilježavanja
80. obljetnice rođenja i
5. obljetnice smrti
Vaska Lipovca
Čast nam je pozvati Vas
na svečano predstavljanje
skulpture i grafike
Vaska Lipovca
“Plavo stablo”,
Vukovarska 6,
13. srpnja 2011.
u 20 sati.
Pokrovitelji
Grad Split i
udruga
VAL.

Vasko Lipovac

Plavo
Stablo
13.7.
2011.
Split

Tekst prigodom svečanog predstavljanja skulpture u Vukovarskoj ulici u Splitu, 13. srpnja 2011.

Plavo stablo

Ive Šimat Banov

Pod ovakvim stablom rješavala se sudbina svijeta. I dok je zmija likovala u krošnji, Adam i Eva držeći se za ruke prihvatili su ljudsku sudbinu. U tom Vaskovom vrtu grijeh nije pustio svoje korijene. Adam i Eva su za Vaska prije prvi nudisti nego prvi griješnici. Vole se. Kupaju. Razgovaraju. Loptaju. Kuglaju. Bicikliraju. Pod stablom s plodovima život u zemaljskom vrtu ne izgleda nimalo bolno. Grijeh ne vuče svoje sumorne posljedice. Nemili događaj je brzo zaboravljen. Progon i kazna pretvorena je u rješenje u kojima zabrane i uskrate nemaju važnost.

Vaskovo stablo doprinosi prostoru života. U tekućoj splitskoj spomeničkoj euforiji i nadoknađivanja ovo je stablo niklo iz čista mira. Njega ne prate veliki razlozi, oble i velike obljetnice, veliki ili povijesni datumi, veliki događaji i osobe, jubilarne ili obljetničke prigode. I ovo zrno događaja sugerira mogućnosti boljega Splita. Ono je mala naznaka kakav je grad Split mogao (ili može!) biti. Jer evo sitnice koja bi mogla biti krupnica. Evo prijedloga kako nadvladati očaj »normalnoga« života koji je zadobio izgled muhe bez glave.

I u tom svojem malešnom promišljanju pitam: što bi molim vas ovdje, u Splitu, nedostajalo Vaskovom gradu ili Vaskovom parku? Kome bi smetao? Jer njegov atelijer je tijesan. Pretijesan. Što bi Marjan ili Splitska riva ili neki drugi prostor dobio postavljanjem Vaskovih figura? Vaskovim Splitom velike i male djece.

Plavo stablo sa svojom krošnjom s plodovima jabuke i lišćem i bićima koji su odmaglili iz njezine sjene zapravo je rigorozna i asketska forma. Leksički čist, značenjima pun kao brod govori o duhu koji je cijenio vanjsku i unutrašnju čistoću oblika i koji je uspostavljao ravnotežu između poetske nježnosti i plastičke autonomije i samosvijesti oblika. Upadljivo narativno oskudan, plastički čist, elementaran natopljen je značenjima. Jer za Vaska što je što veća sloboda sanjanja to je veća bila disciplina izraza ili obrnuto. Ovo je nesumnjivo i nostalgija. Ali nostalgija je potreba za odgovorom.

Priznajemo pred svakodnevnim dokazima naše bijede: nismo mi bogznašto. Ovo stablo je nama svjetionik koji u visinu i u dubinu navješćuje vrijeme ljudskije od našega. To je stablo udomljeno zaprepaštenje u studenoj zoni grada i njegovoj neurotičnosti. Samo je šteta što je privremen premda ima načina prevladati i preživjeti svoju privremenost. Nekakva peticija o njegovoj trajnosti imala bi puno smisla. Samo tri mjeseca?! Zašto ne tri stoljeća. Ili deset.

Jer naš kontinuitet nestajanja može ovim stablom, kao zarezom u nekom dosadnom besmislenom tekstu svakodnevice, usporiti naše propadanje. Njega kao i ostala Vaskova stabla treba udomiti na pustopoljinama modernih vrludanja limenih lijesova gradskih prometala i mehanike koja troše živce, vrijeme i zrak. Ovo stablo prkosi sređenim i umivenim očajima, ubrzanim tečajevima starenja i kulturi zajedničkoga seniliteta što se skriva pod krinkom normalnoga života. Ono evo, ovdje stoji. Ono ovdje šuti iz svega glasa.

Ovo stablo doduše ne očekuje od proljeća ništa više nego od zime ili ljeta. Jer proljeće je trajno njegovo doba. Ono je iskra poetske »ludosti« odmetnuta i neprilagođena čovjeka koji je volio ljude. Plod ludosti posuđene iz najdublje i jednostavne prirode čovjeka. Čista milost. Trajnica.

Ovakvih stabala u Vaskovoj riznici ima cijelo mnoštvo. Prava šuma što većih što manjih stabala i njegovih stanovnika u sjeni gnjete se u skučenome prostoru. I ne vidim ni najmanja razloga za njihovo uzništvo kojemu kontrapunktira potreba za jednim vrtom ili malenom šumom u kojoj se nitko ne može izgubiti nego samo naći. Ali to je plemenitiji, viši oblik promišljanja o obliku iz čista mira i čiste radosti životu. Što se toga tiče – načekati ćemo se. Jer strpljivost nam je u krvi.

»U noći, nakon pomrčine, zbio se meteorski potok, rasprsnule se Perzeide pune nebeskih krijesnica« kaže u jednoj pjesmi Gordana Benić. Jer krajnji cilj i ovoga Vaskova stabla nije mimesis nego uskrsnuće!

Ive Šimat Banov